



Milan Šamánek – 80 let

Milan Šamánek se narodil před 80 lety ve Zborovicích na Hané, kde prožil dětství. Po absolvování gymnázia v Kroměříži, kde se věnoval především hudbě, se roku 1949 přihlásil na Lékařskou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, odkud po třech letech přešel na Fakultu dětského lékařství UK v Praze. Promoval v roce 1955 s vyznamenáním a vrátil se na Moravu. Pracoval na dětském a infekčním oddělení nemocnice v Uherském Hradišti a na kojeneckém oddělení v Luhačovicích. V roce 1956 byl na základě konkursu přijat na II. dětskou kliniku prof. Houšťka v Dětské fakultní nemocnici na Karlově. Z pediatrie atestoval v roce 1957, koncem roku 1959 se stal na klinice asistentem.

V Milanově profesní kariéře pak hrál důležitou roli stipendijní pobyt v Ústavu chorob oběhu krevního v Krči v letech 1961–1962, ukončený obhajením kandidátské disertační práce „Vliv endotoxinů na kardiopulmonální systém“ a zejména dva roky výzkumné práce u prof. Aviada na Pensylvánské univerzitě ve Philadelphii. Publikoval řadu vědeckých prací, které jsou dodnes ve světě citovány. Naučil se zde nejen vědecky pracovat, přednášet a diskutovat, ale i skvěle organizovat práci sobě i druhým, v čemž celý život pak vynikal a vyniká.

Na fakultě dále pracoval jako výzkumný a samostatný výzkumný pracovník. V bouřlivém roce 1968 byl zvolen proděkanem Fakulty dětského lékařství a byl jmenován přednostou Kardiopulmonální laboratoře ve FN Motol. Tato unikátní laboratoř sloužila katetrizaci a angiografii, vyšetřování plicních funkcí, radionuklidové vyšetřovací metody a grafické a později i ultrazvukové metody. Milan zde navázal na první srdeční katetrizace, provedené u dětí doc. Padovcovou. Provedl mimo jiné i první balonkovou atriioseptomii u transpozice velkých tepen, nedlouho po prof. Rashkindovi. Chápání kardiiovaskulární problematiky společně s respirační se zde stalo tradicí. Diagnostika složitých srdečních vad a jejich hemodynamiky se tak dostala na vysokou úroveň. Laboratoř se stala myšlenkovým i personálním základem později vybudovaného Dětského kardiocentra v Motole.

V roce 1969 Milan Šamánek ještě stihl docentskou habilitaci po obhájení práce „Distribuce krve v plicích u dětí se srdeční vadou“ a velký doktorát obhajobou práce „Autoregulace poměru ventilace–perfúze“. Za normalizace se nepodařilo najít nikoho, kdo by mohl převzít jeho funkci v Kardiopulmonální

laboratoři, a tak zůstal jejím šéfem. Sám nadále katetrizoval, vědecky pracoval, publikoval. Výjezdy do západních zemí však měl zakázány. Možnost vybudovat pracoviště, které by mohlo poskytnout adekvátní péči novorozencům a kojencům s život ohrožujícími vrozenými srdečními vadami, se musela odložit. Milana to trápilo a podněcovalo k obrovskému osobnímu zaujetí pro realizaci jeho vize centralizovaného specializovaného pracoviště, schopného diagnostikovat a léčit celé spektrum srdečních vad u dětí. V roce 1977 se to konečně podařilo a v květnu, měsíci Milanových narozenin, zahájilo činnost motolské Dětské kardiocentrum. Byl to krásný dárek pro Milana, ale hlavně pro tisíce dětí se srdeční vadou, které doposud umíraly bez pomoci. U zrodu Dětského kardiocentra byli s prof. Šamánkem další zkušení lékaři – Bohumil Hučín, Marie Voříšková, Stanislav Tůma a další, ale i my, tehdy mladí, pro které byl Milan Šamánek velice náročný a přísný učitel, ale zároveň dobrý starší kamarád. Celým svým konáním byl pro nás nejlepším příkladem. Podařilo se mu vybudovat pracoviště světové úrovně, které u nás patřilo mezi několik málo ostrůvků pozitivní deviace v marasmu normalizačního zdravotnictví. Zároveň jsme vyškolili stovky pediatriů, neonatologů, dětských kardiologů a ženských lékařů, tvořících celorepublikovou síť specialistů úzce spolupracujících v problematice vrozených srdečních vad. Byli jsme první pracoviště na světě, kde se většina srdečních operací provádí jen na základě echokardiografického vyšetření a kde byl zaveden plošný screening srdečních vad v těhotenství. Milanem vybudovaný systém péče zcela změnil osud tisíců dětí v ČR narozených se srdeční vadou, která pro ně před vznikem Dětského kardiocentra znamenala živoření a předčasnou smrt.

V roce 1987 byl Milan Šamánek jmenován profesorem pediatrie, je členem a byl funkcionářem rady českých i zahraničních odborných společností, konzultantem WHO, členem České lékařské akademie, pracoval v redakčních radách mnoha odborných časopisů, byl zván na stovky konferencí po celém světě a přednášel na nich, publikoval asi 650 odborných článků s vysokým citačním ohlasem, je autorem téměř 20 monografií. Za svou práci byl oceněn mnoha cenami a čestnými členstvími.

Milan Šamánek je nejen skvělý lékař a vědec, ale i manažer a manipulátor v tom nejlepším slova smyslu. Dokázal

v temných dobách přesvědčit příslušná ministerstva, aby nám umožnila vycestovat na evropské a světové kongresy, na které byly naše přednášky přijímány. Kromě dobrého vína, jehož je milovníkem, nám vždy naléval spoustu optimismu a sebe-důvěry. Na druhé straně nám srážel hřebínky, když se nám příliš zvedaly nosy. Jediným kritériem kvality pro něj vždy byla světová úroveň, nikoli místní jednooké kralování. Podařilo se mu tak vychovat řadu špičkových odborníků, z nichž někteří zastávají vedoucí funkce jak u nás, tak i v prestižních evropských centrech.

Přínos prof. Milana Šamánka pro českou i světovou dětskou kardiologii a kardiochirurgii byl vloni oceněn prezidentem republiky medailí Za zásluhy. Je charakteristické, že toto mimořádné ocenění nepovažuje primárně za své, ale za uznání 34 let práce celého Dětského kardiocentra.

Milane, z celého srdce Ti k narozeninám přejeme, aby Ti zůstal Tvůj optimismus, láska k životu a dobrému vínu, pevně zdraví a věčné mládí. A děkujeme.

Jan Škovránek a spolupracovníci

Profesor Milan Šamánek osmdesátníkem

V květnu se chystá velká oslava – pan profesor Milan Šamánek se dožívá osmdesátky! Za výbor ČKS i za redakční radu *Cor et Vasa* se připojujeme ke všem gratulantům a přejeme panu profesorovi, ať mu jeho druhé srdce stále dobře pracuje, všechno ostatní – to dobré – již bude následovat jaksi samo! Základní informace o životě jubilanta jsou uvedeny v laudaci Jana Škovránka. Dovolím si jen konstatování, že pro české děti, které se narodily a rodí s vrozenou srdeční vadou, se péče o ně zásadně změnila před 34 lety, 13. 5. 1977. Ten den bylo otevřeno Dětské kardiocentrum ve Fakultní nemocnici Motol, na jehož vzniku se zásadně podílel právě Milan Šamánek, který dodnes s tímto pracovištěm intenzivně žije. Výsledky dosažené v péči o dětské nemocné dosáhly postupně světové úrovně, model péče o děti s vrozenými srdečními vadami byl vzorem pro řadu dalších zemí. Dále ještě připomenou, že za celoživotní dílo udělil prezident republiky Václav Klaus 28. 10. 2010 profesorovi MUDr. Milanu Šamánkovi, DrSc., medaili Za zásluhy I. stupně. Milý Milane, ať jsi zdravý a můžeme se ještě dlouho těšit na tvé nápady, na tvou neutuchající aktivitu zaměřenou v posledních letech především do oblasti prevence kardiovaskulárních onemocnění v dětském věku.

Michael Aschermann, za výbor České kardiologické společnosti